

Vanhankaupunginlahden linnuston seurantalaskenta v. 2016

Hannu Sarvanne

Vanhankaupunginlahden pesimälinnuston tilaa seurataan alueen hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti vuosittaisilla lintulaskennoilla. Tein laskennat tänä vuonna Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen toimeksiannosta ja Suomen ympäristökeskuksen ohjeistamana.

Tutkimusalue ja -menetelmät

Tutkimusalue käsittää pesivien vesilintujen, kahlaajien ja lokkilintujen sekä vesilintujen poikuelaskentojen osalta koko Vanhankaupunginlahden kosteikkoalueen (Viikin – Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualue ja Natura – 2000 – alue), laajuudeltaan hieman yli 300 ha. Kosteikkoalueelle perustetuilta hoitoniityiltä (Lammassaari/Ruohokari ja Purolahti) kartoitetaan koko linnusto. Niittämällä ja laiduntamalla hoidettavien niittyjen yhteispinta-ala on nykyisellään 32 ha (v. 1993 perustettu Lammassaari/Ruohokari 19 ha ja v. 2003 perustettu Purolahti 13 ha).

Koska seurantalaskennoissa ei selvitetä kaikkien pesimäympäristöjen parimääriä (esim. suuri osa metsälajeista ja osa ruoikkolajeista jää laskentojen ulkopuolelle), on tuloksissa edustettuna vain osa lahden pesimälajeista. Koko Natura 2000 – alueen kattavat, myös ruoikkoalueet sisältävät pesimälinnuston kartoitukset on tehty Suomen ympäristökeskuksen toimesta viimeksi v. 2004, 2007 ja 2012.

Saarilta ja lahden ranta-alueiden metsistä sekä täyttömaa-alueilta huomioin vain uhanalaiset ja harvalukuiset pesimälajit. Niitä sekä yölaulajia etsin myös kosteikkoaluetta laajemmalla alueella, joka rajautui Viikintien, Herttoniemen metsäselänteen, Itäväylän, Hermannin rantatien ja Hämeentien väliin.

Käytin laskennassa v. 1986 alkaen Vanhankaupunginlahden linnuston seurannassa käytettyjä menetelmiä.

Näihin sisältyi:

- Koko lahden kattavat kiertolaskennat (vesilinnut, kahlaajat, lokkilinnut) (5): 23.4, 4.5, 11.5, 20.5, 27.5 sekä samalla reitillä tehdyt poikuelaskennat (3): 20.6, 30.6 ja 10.7.
- Hoitoniittyjen kartoituslaskennat (5): 2.5, 9.5, 18.5, 25.5, 1.6
- Yölaulajalaskennat (3): 20.4, 18.5, 1.6

- Pikkutikkojen pesien etsintä (2): 14. ja 15.6
- Uhanalaisten ja harvalukuisten lajien havainnointi laskentojen ohessa ja laskentojen ulkopuolisina päivinä.

Varmistaakseni erityisesti vesilintulaskentojen oikean ajoittumisen seurasin lepäilijämäärien kehittymistä tekemällä varsinaisten kiertolaskentojen ulkopuolisia kiertolaskentoja maaliskuulta alkaen (Taulukko 1). Vesilintulaskentojen ohella keräsin tietoa myös kahlaajien lepäilijämääristä, erityisesti Purolahden, mutta myös Lammassaaren hoitoniityllä (Taulukko 2).

Joidenkin lajien parimäärien varmistaminen vaati varsinaisten laskentojen ulkopuolella tehtyä retkeilyä (esim. yölaulajat).

Vesilintujen parimäärät tulkitsin lajin arvioitua pesinnän alkua lähimmän laskennan perusteella. Kahlaajareviirien tulkinnessa vaadittiin vähintään kaksi havaintoa, joista toisen tuli ilmaista pesintää tai reviirikäyttäytymistä. Hoitoniittyjen linnustokartoitukset toteutin yleisten kartoitusohjeiden mukaisesti (Koskimies & Väisänen 1988). Laskennan aikana merkitsin havainnot maastokartoille, joista siirsin ne myöhemmin lajikohtaisille yhteenvetokartoille. Reviirin tulkintaan vaadittiin vähintään kaksi lähekkäistä havaintoa, joista toisen tuli ilmaista pesintää tai reviirikäyttäytymistä.

Telkän, isokoskelon, uuttukyyhkyn ja kottaraisen parimäärät selvitti uuttuja tarkistanut Eero Haapanen, ja hän auttoi myös harmaahaikaran pesintöjen seurannassa.

Vesilintujen ja nokikanan poikastuottoa arvioin vertaamalla pesivien parien määrää poikaslaskennoissa havaittujen vähintään neliviikkoisten poikasten määrään.

Olosuhteet

Touko- ja kesäkuu olivat keskimääräistä lämpimämpiä (Hki Kaisaniemi, toukokuun keskilämpötila 13,8 °C/1981 – 2010 10,2 °C, kesäkuu 15,3 °C/14,6 °C). Toukokuussa satoi normaalia vähemmän (Hki Kaisaniemi 8 mm/ 1981 – 2010 37 mm), mutta kesäkuussa enemmän (140 mm/ 1981 – 2010 57 mm). Merivesi pysytteli lähes yhtäjaksoisesti hieman teoreettista keskiveden korkeutta alempana toukokuun alusta heinäkuun alkuun, poikkeuksena toukokuun lopun (n + 15 cm) ja kesäkuun lopun (n. + 20 cm) lyhyet vedennousut. Huhtikuun loppuviikon vedennousu peitti Purolahden hoitoniityn kokonaisuudessaan useaksi päiväksi.

Koska kevät oli melko varhainen (lahti vapaa jäistä 6.4) ja eteni ilman takatalvia, tein ensimmäisen kiertolaskennan tavallista aikaisemmin. Varhaisen kevään vuoksi monet vesilintupoikueet kuoriutuivat hieman normaalia aiemmin, joten aloitin myös poikuelaskennat n. viikkoa aiemmin kuin ”normaalikeväänä”.

Tulokset

Vuoden 2016 parimäärät/reviirit (suluissa v. 2013, v. 2014 ja v. 2015)

Vesilinnut

Sinisorsa 135 (61, 123, 110), haapana 14 (12, 16, 17), tavi 12 (7, 14, 18), lapasorsa 7 (7, 8, 5), harmaasorsa 3 (1, 2, 3), heinätavi 2 (1, 3, 3), isokoskelo 3 (2, 3, 3), tukkakoskelo 1 (1, 1, 2), telkkä 44 (34, 37, 38), tukkasotka 1 (3, 2, 1), punasotka 1 (1, 0, 0), silkkiuikku 49 (45, 46, 44), laulujoutsen 1 (0, 1, 1), kyhmyjoutsen 8 (6, 7, 6), kanadanhanhi 3 (0, 2, 4), merihanhi 2 (0, 0, 2), nokikana 31 (21, 39, 38).

Pesiviä vesilintulajeja havaitsin 17 (kun rantakanoihin luettava nokikana lasketaan mukaan) eli yhtä paljon kuin viime vuonna, mikä on eniten v. 1986 alkaneissa seurantalaskennoissa (v. 2013 14, v. 2014 16). Kuuden lajin parimäärä väheni v. 2014 verrattuna (haapana, tavi, heinätavi, tukkakoskelo, kanadanhanhi, nokikana) ja viiden kasvoi (sinisorsa, lapasorsa, telkkä, silkkiuikku, kyhmyjoutsen). Punasotkan pesintä varmistui parin vuoden tauon jälkeen.

Vesilintujen kokonaisparimäärä (315) kasvoi hieman viime vuodesta (295), ollen myös suurempi kuin v. 2014 (305), jolloin pareja oli eniten sitten v. 1992. Vuosina 2010 – 2013 parimäärä vaihteli 183 – 233 välillä (suurin osa vesilinnuston kokonaisparimäärän vaihtelusta selittyy sinisorsan runsauden vaihtelulla).

Sinisorsien parimäärät Vanhankaupunginlahdella ovat olleet v. 2014 - 2016 110 - 135 paria ja näin ollen selvästi suurempia kuin v. 2010 – 2013 (61 – 84 paria).

Haapanan ja tavin parimäärät olivat keskitasoa verrattuna kolmeen edelliseen vuoteen. Tavien määrät ovat vaihdelleet v. 2009 – 2015 7 – 18 ja haapanan 10 – 17 parin välillä. Tavi on aavistuksen runsastunut Vanhankaupunginlahdella 2000 – luvun alkuun nähden (v. 2000 – 2008 2 – 8 paria).

Telkkäpareja oli 44, jos parimääräksi tulkitaan aloitettujen pesintöjen määrä (pönttöön munittu). Telkkänaarailla on kuitenkin tapana munia useampaan pönttöön, vaikka ne eivät itse aikoisikaan hautoa niitä (loispesintää) – tällaiset pesät jäävät usein vaille varsinaista emoa, mutta osaa näistäkin pesistä voidaan hautoa. Tänä vuonna munat haudottiin 30 pöntössä loppuun, joten minimimäärä pareja olisi 30.

Nokikana ei ollut yhtä lukuisa kuin kahtena edellisellä vuonna (v. 2014 niitä pesi enemmän kuin yhtenäkin aiempaan seurantalaskentavuonna, 39 paria). Pesinnän aloitti kuitenkin 31 paria, eli selvästi suurempi joukko kuin notkahdusvuonna 2013 (21 paria).

Silkkiuikuille ei ollut kovinkaan hyvin tarjolla ylivuotisten ruokojen peittämiä ruokosaarekkeitä pesäpaikoiksi Kivinokan pohjoisrannalla ja Saunalahden edustalla, mutta tilanne ei ollut yhtä huono kuin v. 2015. Tuolloin aallokko huuhtoi ruokokatteen ennen pesimäkauden alkua kokonaan pois, joten silkkiuikut joutuivat rakentamaan pesänsä vähemmän tukeville alustoille ja katteen puuttuessa lähemmäs

vedenpintaa. Silkkiuikkujen pesät olivat siis tänä vuonna hieman paremmassa suojassa vedennousuilta ja aallokolta.

Kahlaajat

Punajalkaviklo 4 (2, 3, 4): Purolahti eteläosa 1 pari, Purolahti pohjoisosa(tulvaniitty)/Etu-Viikin pelot 2 paria sekä Lammassaaren hoitoniitty 1 pari. Pikkutylli 9 (3, 4, 8): Purolahti eteläosa 2, Purolahti pohjoisosa(tulvaniitty) 2, Lammassaaren hoitoniitty 2, Kyläsaari 2, Fastholman lumenkaatopaikka 1. Tylli 1 (0, 0, 1): Purolahti eteläosa. Töyhtöhyppä 31 (15, 23, 27): Hoitoniityillä yhteensä 10 paria (v. 2013 2, v. 2014 5 ja v. 2015 7) (Lammassaaren hoitoniitty 2, Purolahti eteläosa 3, Purolahti pohjoisosa (tulvaniitty) 5). Lisäksi Etu-Viikin pelloilla 21 paria (v. 2013 13, v. 2014 18, v. 2015 20), josta navetan edustan pelloilla 16 paria (v. 2013 8, v. 2014 11 ja v. 2015 15), Kotiniityllä 3 paria (5, 6, 2) ja Gardenian pellolla 2 (0, 1, 3). Rantasipi 10 (7, 10, 9): Kivinokan länsikärki, Kivinokan pohjoisranta, Saunalahti, Fastholma, Hakalanniemen eteläranta, Klobben - Lammassaari, Kuusiluoto, Säynäslahden tervaleppäluhta, Pornaistenniemi/Verkatehtaanpuisto, Kyläsaari. Lehtokurppa 3 (1, 2, 2): reviirit: Kivinokka – Saunalahti – Fastholma, Pornaistenniemi – Lammassaari (– Hakalanniemi?) ja Keinumäki – Hakalanniemi – Mölylä. Meriharakka 1 (0, 2, 2): Kyläsaari. Taivaanvuohi 8 (5, 8, 9): Lammassaaren hoitoniitty 2, Pornaistenniemi – Lammassaari 2, Säynäslahti 1, Purolahti 2, Ryönälahti 1 pari.

Lokkilinnut

Seuranta-alueelta ei löytynyt lokkilintujen pesiä. Alueen reunoilla pesinee jokunen pari selkälokkeja (Kyläsaari, Arabianranta, Viikin vanha puhdistamo (?)) sekä kalalokkeja joitain pareja (Arabianranta).

Leposaaren SW-puolen luodolla, seuranta-alueen välittömässä läheisyydessä, on pieni lapintiirakolonia. Eero Haapanen kävi luodolla 24.5, ja havaitsi 9 lapintiiran munapesää (1 x 1, 7 x 2 ja 1 x 3 munaa). Pesintä kuitenkin epäonnistui, sillä 20.6 ei luodoilla näkynyt edes vanhoja lintuja. Viime vuonna luodolla oli 17 lapintiiraa, mutta vain 3 munapesää (v. 2014 luodolla 10 hautovaa (Eero Haapanen)). Matalalla luodolla vähäininkin vedennousu yhteistyössä aallokon kanssa tuhoaa munapesät.

Vanhankaupunginlahdella ruokailee runsaasti kalatiiroja (toukokuussa muuttoajan jälkeen samanaikaisesti n. 50 yksilöä) sekä naurulokkeja (n. 200 – 300 yksilöä), joista suuri osa pesinee Kulosaaren/Mustikkamaan/Korkeasaaren ympäristön luodoilla. Muutamia nuoria naurulokkeja näkyi lahdella 20.6 alkaen, mutta nämä eivät liene lähtöisin Vanhankaupunginlahdelta.

Hoitoniittyjen varpuslinnut

Kiuru 0 (2, 3, 1). Niittykirvinen 21 (10, 19, 22): Lammassaari 14 (7, 15, 15), Purolahti 7 (3, 4, 7), joista 6 tulvaniityllä ja 1 hoitoniityn eteläosassa. Västäräkki 1 (1, 2, 1): Lammassaari. Keltävästäräkki 7 (6, 11, 4): Lammassaari 3 (5, 9, 2), Purolahti 4 (1, 2, 2), joista 3 tulvaniityllä ja 1 hoitoniityn eteläosassa.

Sitruunavästäräkki 0 (3, 2, 0) – kuitenkin yksi pari pesi Pornaistenniemen ja Lammassaaren välisen pitkospuupolun Pornaistenniemen päässä, katselulavan ja rannan välisessä ruoikossa. Pensastasku 2 (2, 2, 1): Purolahti (tulvaniitty). Punakylkirastas 1 (0, 1, 0): Purolahti (tulvaniitty) 1 (0, 0, 0), Lammassaari 0 (0, 1, 0). Räkättirastas 3 (0, 0, 2): Purolahti (tulvaniitty) 1 (0, 0, 0), Lammassaari 2 (0, 0, 2). Lehtokerttu 1 (0, 0, 0): Purolahti (tulvaniitty). Pensaskerttu 5 (2, 2, 3): Purolahti (tulvaniitty). Hernekerttu 1 (1, 0, 0): Purolahti 1 (1, 0, 0). Ruokokerttunen 12 (30, 22, 8): Lammassaari 1 (8, 4, 1), Purolahti 11 (22, 18, 7). Rytikerttunen 2 (2, 2, 3): Lammassaari. Pajulintu 4 (1, 3, 2): Purolahti (tulvaniitty) 2 (0, 1, 2) Lammassaari 2 (1, 2, 0). Talitiainen 2 (2, 2, 1): Purolahti 1 (1, 1, 0), Lammassaari 1 (1, 1, 1). Sinitiainen 1 (1, 2, 1): Purolahti 0 (0, 1, 1), Lammassaari 1 (1, 1, 0). Pikkulepinkäinen 2 (1, 1, 1): Purolahti (tulvaniitty) – navetan edustan pellot. Kottarainen 3 (2, 1, 3): Lammassaari 2 (2, 1, 2), Purolahti 1 (0, 0, 1). Peippo 3 (3, 2, 3): Lammassaari 3 (2, 2, 1), Purolahti 0 (1, 0, 2). Punavarpunen 5 (3, 4, 2): Purolahti 4 (3, 3, 2), Lammassaari 1 (0, 1, 0). Keltasirkku 1 (0, 0, 0): Purolahti (tulvaniitty). Pajusirkku 11 (19, 17, 10): Lammassaari 4 (4, 5, 3), Purolahti 7 (15, 12, 7).

Rantakanat ja yölaulajat

Liejukana 1 (0, 1, 1): vanhan puhdistamon allas. Luhtakana 18 (4, 5, 24): Säynäslahti – Pornaistenniemen ja Keinumäen lampareet 13 reviiriä, Lammassaaren pitkosten varsi 3, Purolahti 1, Saunalahti 1. Luhtahuitti 6 (1, 2, 10): Säynäslahti 4, Pornaistenniemen etulampareet 2. Kaulushaikara 1 (1, 3, 1): Pornaistenniemen – Keinumäen lampareet. Rastaskerttunen 6 (8, 9, 6): Saunalahti 3, Ryönälahti 1, Purolahti 1, Pornaistenniemen lampareet 1. Viitakerttunen 28 (30, 30, 17): tasaisesti seuranta-alueen puoliavoimissa pensaikoissa. Luhtakerttunen 9 (10, 13, 12): erityisesti Pornaistenniemen ja Lammassaaren välisen ruoikon pajukoissa (3 laulavaa) sekä Kivinokan etelärannalla (3 laulavaa 100 m matkalla). Pensassirkkalintu 1 (0, 0, 0): Viikinojan E-puoli. Satakieli 50 (69, 56, 48): tiheimmillään Pornaistenniemessä, jossa 10 reviiriä ja Fastholmassa, jossa 6 reviiriä.

Petolinnut

Kanahaukkoja pesi kaksi paria. Molemmat parit saivat poikaset lentoon (4 poikasta ja 2 poikasta). Tapio Solonen rengasti molempien pesyeiden poikaset. Ruskosuohaukkapari soidinteli ja rakensi pesää

Säynäslahdelle, mutta yritys epäonnistui tuntemattomasta syystä. Lehtopöllöjä pesi kaksi paria.

Maaliskuun ensimmäisellä viikolla kuoriutuneessa poikueessa oli 7 ja toisella viikolla kuoriutuneessa 4 poikasta (Eero Haapanen). Sarvipöllöllä oli reviiri Lammassaaren – Pornaistenniemen alueella, mutta pesintä ei varmistunut.

Nuolihaukan pesintää ei tänä vuonna todettu Vanhankaupunginlahden alueella. Aikuisia lintuja näkyi läpi kesän lahdella.

Uuttukyyhky

29 aloitettua pesintää uutuissa huhti - toukokuun 1. tarkastuskierroksella (Eero Haapanen) (sekä v. 2013 että v. 2014 33 ja v. 2015 27). Yksi pari sai aikaan neljä onnistunutta pesintää Lammassaassa. Useissa pöntöissä oli kolme pesyettä.

Nisäkäspetojen mahdollisesti aiheuttamia pesätuhoja oli pöntöissä tänä vuonna vain muutamia. Viime vuoden elokuussa näädän epäiltiin tyhjentäneen 10 uuttukyyhkyn pesää Kuusiluodossa ja samoihin aikoihin joutui emoja saaliksi neljässä eri pöntössä.

Muita huomionarvoisia lajeja:

Kurki

Kurkipari asettui viimevuotiseen tapaan Lammassaaren hoitoniitylle. Pari soidinteli niityllä ja viihtyi pääasiassa sen länsiosassa 25.3 – 20.5. Huhtikuun puolenvälin jälkeen, mahdolliseen haudonta-aikaan, oli lyhyen aikaa (19. – 22.4) näkyvillä vain yksi lintu. Kuten viime vuonna, poikasia ei niitylle kuitenkaan ilmaantunut.

Harmaahaikara

Klobbenin koloniassa oli 37 asuttua pesää (v. 2013 22, v. 2014 26, v. 2015 35). Kaikkiaan risupesiä oli Klobbenilla 44 (Eero Haapanen). Asuttujen pesien tarkkaa määrää ei pysty enää pesimäaikaan näkemään Möylän kalliolta tai muulta tähytyspaikalta, sillä lehvästö peittää osan pesistä jo varhain. Lisäksi uudet pesät peittävät vanhoja pesiä taakseen.

Ensimmäiset poikaset kurkkivat pesän reunan yli 10.5 (v. 2015 12.5), mutta poikasia kuoriutui jo muutamia päiviä tätä ennen, sillä emot sekä ruokkivat että kaitsivat näkymättömissä olevia poikasia. Haudonta-ajan ja poikasten iän huomioon ottaen haudonta oli alkanut huhtikuun ensimmäisellä tai toisella viikolla. 23.5 näkyi pesissä jo 23 poikasta kymmenessä pesässä. Poikaset olivat tuolloin kooltaan n. 1/3 – 1/2 aikuisista. Suurimmat määrät poikasia näin 20.6 (53 pesäpoikasta pesissä ja 2 juv Lammassaaren hoitoniityn vesirajassa), 28.6 (43 isoa pesäpoikasta pesissä tai pesän viereisillä oksilla ja 16 juv

Lammassaaren hoitoniityn vesirajassa) ja 30.6 (28 isoa pesäpoikasta pesissä ja oksilla sekä 25 juv Lammassaaren ja Purolahden hoitoniityillä ja vesirajassa). Poikasmäärä vaihteli pesissä yhdestä neljään (20.6 näkyi pesissä 2 x 1, 4 x 2, 6 x 3 ja 6 x 4 poikasta (n = 18)). Lehvästön kasvun jälkeen osa pesistä jäi piiloon, ja poikasten havaitseminen vaikeutui. Poikasmäärä sellaisissa pesissä, joissa näin poikasia oli 20.6 2,9, 28.6 2,3 ja 30.6 2,3. Asuttua pesää kohden poikasmäärä oli kuitenkin pienempi, 1,6 (59/37). Vuonna 2013 poikastuotto oli 3,1 (69/22), v. 2014 2,3 (60/26) ja v. 2015 2,1 (73/35) asuttua pesää kohden. Poikasmäärä näyttäisi vähenevän, mutta kolonian kasvun myötä myös näkyvyys pesille on vaikeutunut, sillä pesät peittävät toisiaan taakse.

Vesilintujen pesinnän onnistuminen

Sinisorsan pesintä sujui viime vuoteen nähden heikommin, eli useimpien vuosien tapaan normaalin huonosti. Havaitsin poikuelaskennoissa (20.6, 30.6 ja 10.7) eri poikueiksi tulkittuja kaikenikäisiä poikueita 13 (v. 2013 10, v. 2014 15, v. 2015 21). Parimäärään suhteutettuna siis noin kymmenesosa pareista (9 %) sai tänä vuonna poikueen vesille (poikueita 13/pareja 135 = 0,09, kun täydellinen onnistuminen, eli kaikki parit saisivat poikueen vesille, olisi 1,0). Vastaavasti v. 2013 10/61 = 0,16, v. 2014 15/123 = 0,12 ja v. 2015 21/110 = 0,19.

Varttuneita poikueita (n. neljän viikon ikään ehtineitä) havaitsin 8 (v. 2013 6, v. 2014 7 ja v. 2015 11). Näin ollen vain 5 % pareista sai kasvatettua poikueensa turvalliseen ikään (8/135 = 0,05), kun taas v. 2013 13 % (8/61 = 0,13), v. 2014 6 % (7/123 = 0,06) ja v. 2015 10 % (11/110 = 0,10). Vain noin puolet vesille päässeistä, pienien poikasten poikueista menehtyi siis tänä vuonna ennen neljättä viikkoa. Menetykset on kuitenkin samansuuruiset kuin v. 2014 ja 2015, kun taas v. 2013 vesille päässeistä poikueista suurin osa varttui isoiksi.

Eri poikueiksi tulkittujen poikueiden keskikoko oli 5,3, kun taas v. 2013 poikasia oli 3,5, v. 2014 5,2 ja v. 2015 4,6. Isoja, yli kymmenen pienen poikasen poikueita näkyy hieman ennen juhannusta alkavissa poikuelaskennoissa aina kovin vähän, sillä poikasten hävikki on pian kuoriutumisen jälkeen toukokuun viimeisellä puoliskolla suuri. Poikuehavainnoissa korostuvatkin varttuneet poikueet. Varttuneiden poikueiden keskikoko olikin lähellä poikuelaskennoissa eri poikueiksi tulkittujen poikueiden keskikokoa, eli 5,8 (v. 2013 3,7, v. 2014 4,9 ja v. 2015 5,0).

Aina löytyy emoja, jotka onnistuvat varjelemaan poikueensa lähes kokonaisuudessaan untuvikoista nuoruuteen. Johtuneeko emojen kokeneisuudesta vai siitä, missä vastakuoriutuneet poikaset ovat lähteneet ensimmäistä kertaa vesille vai kenties molemmista – turvallisuus pienille poikasille vaihtelee varmaankin eri puolilla Vanhankaupunginlahtea. Joka tapauksessa tämän, kuten aiempien vuosien

laskennoissa näkyi joitakin isoja poikueita, jotka olivat ehtineet lähes nuoruuspukuun, esimerkiksi 30.6 havaitsin kolme noin viiden – kuuden viikon ikäistä poikuetta, joissa ui 6, 8 ja 9 poikasta.

Poikuekoon väheneminen pian kuoriutumisen jälkeen on havaittavissa ennen poikuelaskentoja tekemistäni poikuehavainnoista. Aikavälillä 16.5 – 30.6 oli poikueissa keskimäärin 7,8 poikasta (203 poikasta/26 poikuetta), kun taas 1.6 – 17.6 enää 5,1 (112 poikasta/22 poikuetta). Osa havainnoista saattaa koskea samoja poikueita.

Sinisorsapoikueita lienee liikkunut Vanhankaupunginlahdella hieman enemmän kuin mitä onnistuin havaitsemaan, sillä poikueita uiskentelee ruoikon ja hoitoniittyjen reuna-alueiden lisäksi ruoikon sokkeloissa, mistä niitä on vaikea havaita. Osa poikueista saattaa hieman vartuttuaan myös poistua emon perässä lahdelta. Toisaalta havainnointipaikat kattavat suurimman osan poikueiden todennäköisistä ruokailupaikoista enkä siksi usko havaitsematta jääneiden poikueiden osuutta kovin suureksi.

Yhtenä syynä pesinnän epäonnistumiseen haudontavaiheessa on ihmisten aiheuttama tahaton häirintä. Rantametsissä liikkuvat ulkoilijat sekä vapaana juoksevat koirat pelottavat hautovan naaraan pesältä, jolloin munat jäävät alttiiksi esimerkiksi varislinnuille. Munia kadonnee myös minkkien, supikoirien ja kettujen toimesta. Pieniä poikasia syövät sekä varikset että isot lokkilinnut. Yleisön valistus sekä hyvin hoidettu, mutta harva polkuverkosto, ovat yksi keino haudonta-aikaisen häirinnän vähentämiseksi.

Myös ravintopula poikasaikana, eli hyönteisten ja muiden pienten selkärangattomien väheneminen rehevöitymisen, särkikalojen aiheuttaman ravintokilpailun ja joinakin vuosina kylmien säiden myötä, lisää pienten poikasten kuolleisuutta.

Haapanan poikasia havaitsin 11 (1, 2, 3 ja 5 pull) neljässä eri poikueessa 10. – 30.6 välisenä aikana Purolahdella, Lammassaaren hoitoniityn edustalla ja Pornaistenniemen etulampareella (v. 2015 19 poikasta neljässä poikueessa).

Tavipoikueita havaitsin vain yhden (6 pull 9.6 Purolahdella), kun taas viime vuonna kolme (1, 4 ja 8 pull). Tavipoikueiden suurempi määrä v. 2015 saattoi johtua siitä, että useat puolisuokeltajasorsapoikueet, mm. sinisorsat, tavit ja lapasorsat, ruokailivat näkyvästi Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa (tulvaniityllä). Korkean veden ja sateisuuden vuoksi tulvaniitty oli tuolloin veden vallassa ja oivallinen paikka poikueiden ruokailuun. Tämä voi myös olla osasyynä sinisorsapoikueiden suurempaan määrään v. 2015 poikuelaskennoissa. Tänä vuonna samainen niitty kuivui jo ennen kesäkuun alkua eikä sorsapoikueita paikalla näkynyt.

Harmaasorsapoikueita näkyi yksi Pornaistenniemen etulampareella (27.5 alkaen 8 pull). Vuonna 2015 ruokaili samalla lampareella kaksi poikuetta (1 ja 8 pull).

Telkkien poikastuotto oli hieman parempi kuin sinisorsilla: 44 aloitettua pesintää tuotti 5 varttunutta poikuetta ($5/44 = 0,11$), kun taas v. 2013 vähintään neliviikkoisia poikueita näkyi 10 ($10/34 = 0,29$), v. 2014 3 ($3/37 = 0,08$) ja v. 2015 4 ($4/38 = 0,10$). Varttuneiden poikueiden keskipituus oli 5,0 (v. 2013 2,1, v. 2014 6,0 ja v. 2015 2,5).

Aikavälillä 16.5 – 17.6 (11 havaintopäivää) eli ennen poikuelaskentoja näin 106 untuvikkoa eri poikueiksi tulkitsemisiani 16 poikueessa (keskimääräinen poikuekoko 6,6 (sisältää kaikenikäiset poikaset)), kun varsinaisissa poikuelaskennoissa (20.6, 30.6 ja 10.7) näkyi enää 43 poikasta 9 poikueessa (keskimääräinen poikuekoko 4,8). Välittömästi poikueiden kuoriutumisaikaa seuraavana kahtena viikkona (16.5 – 30.5) poikueiden keskimääräinen koko oli vielä 8,9 (71 poikasta 8 poikueessa, vaihteluväli 1 – 15 poikasta). Vuoden 2013 poikuelaskennoissa oli kaikkien poikueiden keskimääräinen poikuekoko 2,2, v. 2014 5,5 ja v. 2015 2,8.

Isoiksi varttuneista poikasista (yhteensä 25) suuri enemmistö viihtyi puhdistamon altaassa, mutta joitain yksittäisiä poikasista myös lampareissa (Pornaistenniemen etulampare) sekä Purolahdella ja Saunalahdella.

Nisäkäspestojen aiheuttamia tuhoja ei telkkien pöntöissä tänä vuonna ollut. Vain yhdessä pöntössä oli rikutut munat.

Silkkiuikkujen poikuemäärä oli hyvä: 49 paria tuotti 28 poikuetta (sekä v. 2013 että v. 2014 13 poikuetta ja v. 2015 12). Varttuneita poikueita näkyi kuitenkin vain 8 (joissa yhteensä 14 poikasta). Silkkiuikkupareista osa kuljettaa poikueensa pois Vanhankaupunginlahdella, kun poikaset ovat melko pieniä - tästä syystä varttuneiden poikueiden määrä voi olla todellisuudessa hieman havaittua suurempi.

Vuonna 2013 näkyi 6 varttunutta poikuetta ja niissä 10 poikasta, v. 2014 3 ja niissä 5 poikasta, mutta v. 2015 vain yksi, jossa yksi poikanen – tuolloin enemmistö silkkiuikuista menetti ensimmäisen munapesyeensä vedenousussa ja aallokossa eivätkä uusintapesyeiden poikaset ehtineet kasvaa isoiksi poikuelaskentoihin mennessä. Tänä vuonna ei vedenpinta noussut liiaksi haudonta-aikana.

Nokikanan pesintä sujui yhtä huonosti kuin viime vuonna. Poikueita näkyi vähän ja ne olivat pieniä. Havaittiin eri poikueita 10 (pareja oli 31, eli poikueita/pareja = 0,32) eli kolmasosa pareista sai poikueen vesille (v. 2015 $11/38 = 0,29$). Kun taas v. 2014 havaittiin poikueita 31, jolloin peräti neljä viidestä sai poikueen vesille (pareja 39 eli poikueita/pareja = 0,79). Huonona nokikanavuonna v. 2013 vesillä näkyi ainoastaan 9 poikuetta, mutta pareja olikin vain 21 ($9/21 = 0,49$).

Eri poikueiksi tulkittujen poikueiden keskipöytä oli 1,8 ja hieman suurempi kuin v. 2015 (1,4 poikasta) (v. 2013 2,6, v. 2014 2,5). Pornaistenniemen lampareilla poikueet kuoriutuivat touko- kesäkuun vaihteessa, viikkoa tai kahta aiemmin kuin Vanhankaupunginlahden poukamissa.

Poikueet olivat järjestään pieniä, enimmäkseen yhden tai kahden poikasen suuruisia, paitsi Pornaistenniemen lampareilla, jossa emot ruokkivat neljänkin poikasen poikueita. Kymmenestä havaitsemastani poikueesta peräti kahdeksan oli Pornaistenniemen – Keinumäen lamparealueella ja vain kaksi muualla lahdella.

Varttuneita nokikanapoikueita näin 8 (v. 2013 2, v. 2014 14 ja v. 2015 6), ja kuten pienistä poikueista seuraa, oli varttuneiden poikueiden keskipöytä vain 1,8, kun taas v. 2014 2,4 ja v. 2015 1,2 (v. 2013 isojen poikasten poikueiden keskipöytä oli 3,5, tosin poikueita oli vain 2).

Yleensä nokikana onnistuu pesinnässään Vanhankaupunginlahden vesilintulajeista parhaiten. Sekä haudonta- että poikasvaiheen tappiot ovat useimmiten pieniä. Jostain syystä on nokikanoilla ollut kahtena peräkkäisenä vuonna vaikeuksia saada poikueita vesille Vanhankaupunginlahdella, poikkeuksena Pornaistenniemen etulampare.

Kahdeksasta kyhmyjoutsenparista vain kaksi sai poikasia. Toisessa poikueessa oli 4 ja toisessa 6 poikasta (v. 2014 neljä poikuetta, v. 2015 kolme poikuetta (7, 4 ja 2 poikasta)). Neljällä kyhmyjoutsenparilla oli pesä Saunalahdella, lähimmillään vain n. 100 m etäisyydellä toisistaan. Laulujoutsenparin asetuttua lahdelle kyhmyjoutsenet eivät ole enää yrittäneet pesintää Hakalanlahden ja Purolahden alueella, sillä laulujoutsenkoiras ajaa ne sieltä pois. Viime vuonna laulujoutsen tappoi varmuudella kaksi ja tänä vuonna yhden kyhmyjoutsenen edellä mainituilla lahdilla.

Vuonna 2014 ensimmäistä kertaa Vanhankaupunginlahdella pesinyt, Klobbenin kannaksen länsireunaan pesän tuolloin rakentanut laulujoutsenpari, pesi tänä, kuten viime vuonna, Pornaistenniemen takalampareella, ilmeisesti kyhmyjoutsenen vanhalla pesäkummulla. Viisi vastakuoriutunutta poikasta ui lampareella 27.5. Viikon kuluessa koko poikue kuitenkin katosi eikä lahdella kesäkuun ensimmäiseltä viikolta alkaen näkynyt kuin laulujoutsenpari vailla poikasia. Syytä poikueen menehtymiseen ei ole tiedossa, kuten ei v. 2014 ja 2015 menehtymisiin. Kaikkina kolmena vuonna poikue on huvennut viikossa.

Poikue on kuoriutunut joka vuosi aiemmin: v. 2014 vastakuoriutuneet poikaset nähtiin 17.6 (4 poikasta), ja viime vuonna 30.5 (3 poikasta).

Kanadanhanhi pesi v. 2014 Vanhankaupunginlahdella ensimmäistä kertaa ja heti kahden parin voimin. Seuraavana vuonna parimäärä tuplaantui (Klobben 2 paria, Kokkoluoto 1 pari ja Lemmenlehto 1 pari). Tänä

vuonna kolme paria aloitti haudonnan (Klobben, Kokkoluoto ja Lemmenlehto) ja näistä kaksi sai poikueen vesille (Lemmenlehdon parin haudonta keskeytyi viikon jälkeen). Ensimmäinen poikue näkyi 18.5 Purolahdella (7 poikasta). Tämän jälkeen alkoi lahdelle uida muualla pesineitä emoja poikasineen. Enimmillään ruokaili Arabianrannan nurmilla ja Lammassaaren hoitoniityllä 42 poikasta.

Merihanhi pesi viime vuonna ensimmäistä kertaa Vanhankaupunginlahdella. Pareja oli silloin kaksi, kuten tänäkin vuonna. Pesät sijaitsivat todennäköisesti Klobbenilla. Haudonta-aikana odotteli usein Klobbenin rantavesissä, sekä Hakalanniemen edustan lahdella että Purolahdella, yksinäinen merihanhi puolisoaan ruokailemaan. Ensimmäinen poikue, jossa oli 6 poikasta, näkyi 9.5 Purolahdella ja toinen, jossa oli 4 poikasta, 10.5 Hakalanlahdella. Emot tuntuivat suosivan poikasten ensimmäisinä elinviikkoina juuri Purolahtea ja siitä varsinkin Viikinojan suun osaa Purolahden hoitoniitystä. Ne kuljettivat poikueitaan kuitenkin myös Lammassaaren hoitoniitylle ja Lemmenlehtoon. Kesäkuun puolella merihanhiperheet liikkuivat useimmiten yhdessä, ja monesti niitä näki ruokailemassa esim. Saunalahdella saakka. Kuuden poikasen poikue selvisi kokonaisuudessaan läpi poikasvaiheen aina nuoruuspukuun asti. Neljän poikasen poikueesta yksi menehtyi varhaisessa vaiheessa, mutta muut selvisivät vähintään nuoruuspukuun.

Rantakanojen pesinnästä

Liejukanapari tuotti vanhan puhdistamon altaalla kaksi poikuetta. Ensimmäisen poikueen 4 vastakuoriutunutta poikasta oli vesillä 7.6, jolloin pesässä oli vielä 4 munaa. 28.6 oli uudessa pesässä, altaan toisella reunalla, 4 munaa ja samassa pesässä 12.7 7 munaa. 4.8 altaalla ruokaili 5 untuvapoikasta, iältään noin kolme viikkoa (Havainnot pesinnän kulusta Taavi Suladerin).

Kahlaajien pesinnästä

Töyhtöhyypän parimäärä kasvoi jo neljäntenä vuonna peräkkäin sekä hoitoniityillä että pelloilla. Hoitoniittyjen niitto syksyinä 2014 ja 2015 on varmasti edesauttanut uusien töyhtöhyppäparien asettumista niityille pesimään. Purolahden hoitoniittyjen pesinnät tuottivat poikasia, mutta Lammassaaren hoitoniityllä pesintää yrittäneen kahden töyhtöhyppäparin pesintä todennäköisesti epäonnistui, ainakaan yhtään poikueeseen viittaavaa havaintoa en tehnyt.

Vesi nousi huhtikuun lopulla haudonta-aikana aina tulvaniityn heinäisen niityn reunalle, mutta hyppien pesät säästyivät juuri ja juuri kastumiselta.

Ensimmäiset kaksi töyhtöhyypän poikasta näkyivät Purolahden hoitoniityllä (tulvaniityllä) 7.5 (Otso Häärä). Viime vuonna ensimmäiset poikaset ilmaantuivat tulvaniitylle vasta 23.5 ja suurin osa vasta

kesäkuun alussa, sillä tulvat tuhosivat tuolloin useimpien hoitoniityn hyppien munapesyeet ja emot joutuivat aloittamaan muninnan alusta.

Havainnoin eri ikävaiheessa olevia töyhtöhyppän poikasia toukokuun lopulta heinäkuun puoleenväliin sekä Purolahden hoitoniityllä että pelloilla saadakseni selkoa poikasmääristä. Tuona aikana saattoi niityllä tai pellolla yhtäaikaisesti ruokailla sekä vastakuoriutuneita että lähes lentokykkyisiä töyhtöhyppän poikasia. Seuraamalla eri ikävaiheessa olevien poikasten esiintymistä pyrin välttämään saman poikasen kahteen kertaan laskemisen. Kaikkiaan Purolahden hoitoniityn etelä- ja pohjoisosassa näkyi 19 eri poikasta ja pelloilla 13 eli yhteensä 32 poikasta (v. 2015 35 ja 17 ja yhteensä 52).

Osa tulvaniitylle tulleista poikasista lienee syntyjään tulvaniityn viereiseltä sänkipelloilta, jossa pesi 8 paria (tulvaniityllä 5).

Haudonta alkoi sekä laitumilla että sänki- ja kynnöspelloilla samaan aikaan: 11.4 hautoi kynnöksillä yksi, sänkipelloilla viisi ja laitumella kolme hyppää. 15.4 hautoivat jo kaikki peltojen hyppät. Toukutyöt (äestys ja kylvö) alkoivat pelloilla toukokuun ensi päivinä. Tuolloin tuhoutui Kotiniityn kynnöspelloilta kolme pesintää ja myös osa tulvaniityn viereisen sänkipellon munapesyeistä. Viikon sisällä emot olivat jo kuitenkin munineet uudet pesyeet kyseisille peltolohkoille.

Neljästi näin vanhan kanahaukkakoiraan yrittävän saalistaa hyppän poikasta joko tulvaniityn viereiseltä sänkipelloilta tai Purolahden hoitoniityltä. Kolmesti haukka onnistui.

Purolahden hoitoniityn niittojen jälkeen on pesivien pikkutyllien määrä kasvanut kyseisellä niityllä. Tänä vuonna reviierejä oli ainakin neljä, v. 2015 kolme, v. 2014 kaksi ja v. 2013 yksi. Purolahdella viihtyy pikkutyillejä myös muuttoaikana esim. 23.4 14, 4.5 12 ja 10.5 13 yksilöä. Poikasia tai nuoria näkyi seuraavasti: Kyläsaari 15.6 2 poikuetta (1 + 1 pull), Purolahti 30.6 4 juv, Fastholma 10.7 1 pull.

Tyllipari asettui Purolahden hoitoniityn eteläosaan 25.3 ja soidinteli sekä hallitsi reviiiriään aina 25.4 vedennousuun saakka, jonka jälkeen pesintään viittaavat havainnot loppuivat. Myös viime vuonna tyllin pesintä jäi kesken, tuolloin 13.5 vedennousun vuoksi. Ennen viime vuotta pesi tylli edellisen kerran Arabianrannassa ennen kuin kyseinen alue rakennettiin.

Muista kahlaajalajeista havaitsin poikasia punajalkaviklolla (4 vastakuoriutunutta poikasta 6.6 Purolahden hoitoniityn S – osassa) sekä meriharakalla (2 nuorta emojen seurassa 10.7 Arabianrannassa).

Vuosina 2014 ja 2015 loppukesällä sekä koneellisesti että käsivoimin talkootyöllä (Tringa ry) Purolahdella toteutetut niitot ovat kasvattaneet sekä pesivien että muuttomatalla lepäilevien kahlaajien määriä.

Vähäsateisen toukokuun vuoksi Purolahden hoitoniitty (erityisesti tulvaniitty) oli tänä vuonna kuitenkin kuivempi kuin v. 2015, ja lepäilevien kahlaajien laji- ja lukumäärät jäivät viime vuotta vähäisemmiksi.

Yksikin välivuosi niitoissa tietää korkeampaa kasvillisuutta (järviruoko, osmankäämi, kaislat) seuraavana keväänä, ja avoimuutta suosivien kahlaajien määrien vähenemistä. Siksi niittoja tulisi jatkaa vuosittain.

Hoitoniittyjen varpuslinnuista

Hoitoniityillä pesi varpuslintuja enemmän kuin viime vuonna: 88 paria 19 lajista, joista varsinaisia avomaan varpuslintuja (niittykirvinen, keltavästäräkki, västäräkki, kiuru) oli 29 paria (v. 2015 63 paria 15:ä lajista, joista avomaan varpuslintuja 28 paria). Vuonna 2013 pareja oli kaikkiaan 89 ja lajeja 17 (avomaan pareja 22), kun taas v. 2014 pareja oli 99 ja lajeja 20 (avomaan pareja 37). Kokonaisparimäärän pudotus v. 2014 nähden selittyy suureksi osaksi Purolahden hoitoniityn niitolla, minkä jälkeen ruoikkolajeille (ruokokerttunen ja pajusirkku) on ollut tarjolla vähemmän pesimäympäristöä.

Niittykirvinen näyttää säilyttävän asemansa hoitoniityillä, jollei ole jopa runsastunut viime vuosina, mutta keltavästäräkki on edelleen alamaissa (peltoalueilla keltavästäräkkejä pesi sen sijaan samassa määrin kuin kolmena edellisenä vuonna, 5 paria (v. 2013 ja v. 2014 5 ja v. 2015 6 paria)). Hoitoniityillä pesi keltavästäräkkejä v. 2004 29, v. 2008 ja 2009 18 ja v. 2010 8 paria, joten suunta on selkeästi vähenevä. Vastaavina vuosina niittykirvisen parimäärä on vaihdellut 12 – 16 välillä.

Vaikka ruoikko on vähitellen vallannut entisiä asemiaan Lammassaaren hoitoniityn länsiosassa, se ei liene suurin syy keltavästäräkkien parimäärän laskuun.

Ruoikon levittäytyminen Lammassaaren hoitoniityn länsiosassa uhkaa kuitenkin vähentää avomaan linnuille soveliaista pesimäympäristöä. Myös Lemmenlehdon (= Ruohokarin) tervalepikko levittäytyy tuhansin, monin paikoin jo puoleentoista metriin yltävin taimin niitylle. Puutuneet lepän taimet eivät kelpaa karjalle. Koneellinen niitto hoitoniityn länsiosassa ja raivaussahan käyttö tervalepän leviämisen torjunnassa vähintään joka toinen syksy olisi suositeltavaa.

Purolahden hoitoniityn niittojen seurauksena niittykirvisen ja keltavästäräkin parimäärät ovat kasvaneet Purolahdella verrattuna niittoja edeltäviin vuosiin.

Uhanalaiset ja harvalukuiset seuranta-alueella pesivät lajit (esineet ainakin jonakin kolmesta edellisestä vuodesta) (lintudirektiivin liitteen I (D), v. 2015 uhanalaisluettelon (CR= äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä) sekä aiempien v. 2000 ja 2010 uhanalaisluettelon lajit (uhanalaisuusluokitus merkitty sulkuihin)). Vuosien 2013, 2014 ja 2015 parien/reviirien määrä ilmoitettu suluissa.

Laji	pareja/reviirejä
laulujoutsen D	1 (0, 1, 1)
haapana VU	14 (12, 16, 17)
heinätavi EN	2 (1, 3, 3)
punasotka EN	1 (1, 0, 0)
tukkasotka EN	1 (3, 2, 1)
isokoskelo VU	3 (2, 3, 3)
tukkakoskelo EN	2 (1, 1, 2)
ruisräikkä D	0 (1, 1, 1)
silkkiuikku NT	49 (45, 46, 44)
kaulushaikara D	1 (1, 3, 1)
ruskosuohaukka D	1 (0, 0, 0)
kanahaukka NT	2 (1, 1, 1)
luhtahuitti EN/D	6 (1, 2, 10)
liejukana VU	1 (0, 1, 1)
nokikana EN	31 (21, 39, 38)
kurki D	1 (0, 0, 1)
pikkutylli NT	9 (3, 4, 8)
tylli NT	1 (0, 0, 1)
rantasipi (NT (2010))	10 (7, 10, 9)
punajalkaviklo VU	4 (2, 3, 4)
taivaanvuohi VU	8 (5, 8, 9)
käki (NT (2000))	0 (1, 1, 2)
tervapääsky VU	pesii, ei tietoa parimääristä
pikkutikka (VU (2000))	5 (6, 6, 7)
käenpiika (NT (2010))	0 (3, 2, 2)

haarapääsky NT	10 – 20 (ei arviota parimääristä v. 2013 – 2015)
räystäspääsky EN	5 – 10 (ei arviota parimääristä v. 2013 - 2015)
niittykirvinen NT	21 (10, 19, 22) hoitoniityt (myös pelloilla pesii joitain pareja)
sitruunavästäräkki EN	1 (3, 2, 1)
keltavästäräkki NT	7 (6, 11, 4) hoitoniityt (pelloilla 5 (5, 5, 6))
kivitasku NT	7 (5, 8, 6)
pensastasku (NT (2000))	2 (2, 3, 1)
ruokosirkkalintu EN	0 (1, 0, 1)
rastaskerttunen VU	6 (8, 9, 6)
sirittäjä (NT (2010))	8 (10, 20, 20)
tiltalti (VU (2000))	3 (0, 1, 2)
pikkusieppo D	2 (0, 0, 0)
viiksitimali VU	10 (0, 2, 5)
pussitiainen EN	1 (3, 0, 0)
pikkulepinkäinen D	2 (2, 2, 2)
kottarainen (NT (2000))	18 (30, 31, 26 (pöntöt ja luonnonkolot, Eero Haapanen))
varpunen VU	pesii (koetila), arvio parimäärästä 10 – 20 (10 – 20, 10 – 20, 10 - 20)
viherpeippo VU	pesii, ei tietoa parimääristä viherpeippo
punatulkku VU	2 (enintään muutamia pareja v. 2013 – 2015)
punavarpunen NT	30 (20, 20, 20)
pajusirkku	hoitoniityillä 11 (19, 17, 10), ruoikon parimääriä ei ole selvitetty v. 2013 – 2016.
peltosirkku EN, D	1 (1, 1, 0)

Uhanalaiset/harvalukuiset lajit, jotka havaittiin pesimäaikaan sopivassa

pesimäympäristössä, mutta pesintä ei todennäköinen:

jouhisorsa EN, pikku-uikku EN, pikkuhuitti EN, pikkulokki D, palokärki D, harmaapäätikka D, pohjantikka D, valkoselkätikka EN/D, mustaleppälintu (NT (2010)), kukankeittäjä (NT (2010)).

Uhanalaiset/harvalukuiset lajit, jotka ruokailivat pesimäaikaan säännöllisesti alueella:

valkoposkihanhi D, sääksi D (NT (2010)), merikotka VU,D, naurulokki VU, selkälokki EN, merilokki NT, räyskä D (NT 2010)), kalatiira D, lapintiira D

Joitain vähälukuisia lajeja

Keltahemppopari näkyi ja kuului parin viikon ajan toukokuun jälkimmäisellä puoliskolla koetilan pihalueella, yksittäinen koiras vielä kesäkuussa. Valkotäpläsinirinta piti reviiriä Pornaisenniemen tornin ja patosillan välisen koivikon ja ruoikon rajalla toukokuun ensimmäiseltä viikolta aina kuun loppuun.

Rytikerttusia havaitsin kaikkiaan 23 reviirillä (v. 2013 18, v. 2014 24 ja v. 2015 22) ja kultarintoja 17 reviirillä (v. 2015 25). Urpiaisella oli reviiri Fastholmassa, mahdollisesti myös Pornaistenniemen – Kyläsaaren alueella. Kaikki peukaloisten 8 reviiriä olivat lahden itärannalla. Puukiipijäreviirejä oli 9, kahta lukuun ottamatta itärannan metsissä. Fasaanilla oli reviiri Kivinokassa. Närhiä näkyi pesimäaikaan Kivinokan vanhassa metsässä ja Mölylässä.

Kattavampaa tietoa Vanhankaupunginlahden linnustonseurannasta löytyy Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisusta (20/2013): Helsingin Vanhankaupunginlahden linnustonseuranta 2012. Vuosien 2000 – 2012 yhteenveto. Mikkola-Roos Markku; Rusanen Pekka; Lehikoinen Aleks; Haapanen Eero; Pynnönen Petro; Sarvanne Hannu. Yleisempää Viikki – tietoutta voi ammentaa kirjasta: Mikkola – Roos M. & Yrjölä R. toim. 2000: Viikki – Helsingin Vanhankaupunginlahden historiaa ja luontoa, Tammi.

Kirjallisuus:

Koskimies, P. & Väisänen, R.A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. 2. uusittu painos. – Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.

Taulukko 1. Joidenkin vesilintulajien kerääntymiä kolmen päivän jaksossa Vanhankaupunginlahdella keväällä

2016. Taulukossa esitetty suurin jaksolla laskemani aikuisten määrä (suluisissa yhteenlaskettu aikuisten ja poikasten määrä). bracan = kanadanhanhi, braleu = valkoposkihanhi, anapla = sinisorsa, anapen = haapana, anacre = tavi, anacly = lapasorsa, aytful = tukkasotka, buccla = telkkä, meralb = uivelo, mermer = isokoskelo, podcri = silkkiuikku

	bracan	braleu	anapla	anapen	anacre	anastr	anacly	aytful	buccla	meralb	mermer	podcri
1. – 3.3			31		4							
4. – 6.3												
7. – 9.3	2		15						5			
10. – 12.3	18		23		3				5			
13. – 15.3	35											
16. – 18.3	117								8		11	
19. – 21.3	136											
22. – 24.3	289	3	20									
25. – 27.3	240	23										
28. – 30.3	316	14	258	24	95			17	56	5	31	
31.3 – 2.4	165	121	228	21	120			6	38	10	31	
3. – 5.4	58	243	220	42	290		8	18	38	21	41	5
6. – 8.4	46	157	411	52	379		6	33	53	28	32	22
9. – 11.4	43	53	171		319		5	5	24	5	23	23
12. – 14.4			141		185		5	11				31
15. – 17.4			181	25	470		30	42		5	58	67
18. – 20.4	27	132		51	553	4	24	55	17	6	194	104
21. – 23.4	33	240	190	28	385	2	17	13	41	8	383	119
24. – 26.4	18	510	158	34	246	5	14	78		3	235	
27. – 29.4	17	800	64	56	491	3	41	101	39	6	46	86
30.4 – 2.5						2						
3. – 5.5	29	95	199	59	140	6	21	24	24	1	27	110
6. – 8.5		750				4						
9. – 11.5	41	885	97	36	28	13	10	5	19	1	3	104
12. – 14.5		1150	130(149)					1				
15. – 17.5	19	300						1	7(24)			
18. – 20.5	19 (46)	123	107 (160)	41	11	4	7	11	13(34)		2	94
21. – 23.5	14 (41)	132 (143)				3			9(34)			
24. – 26.5	11(36)	169 (208)			35	7	6	1				
27. – 29.5	17(41)	181 (224)	107 (179)	28	27	4	3	1	12 (41)		2	43
30.5 – 1.6		68 (104)			32	3	6	1	2(34)			
2. – 4.6					27	4	3	1				
5. – 7.6	6 (41)	302 (356)		24	95	10	7		3(24)			
8. – 10.6		591(651)			146	7	6					
11. – 13.6		570 (590)			100							
14. – 16.6		671 (696)			85	5		1				
17. – 19.6		579 (601)			85	10						
20. – 22.6	22 (52)	1047 (1112)	77(94)	23(24)	172	13	10		7(26)			39(58)
23. – 25.6												
26. – 28.6		1055(1066)										
29.6 – 1.7	22 (34)	1044(1473)	81(127)	13(15)	128	16	8		4(27)			47(73)
2. – 4.7												
5. – 7.7												
8. – 10.7	16 (45)	744 (792)	72 (87)	43	191	40	8	43(51)	4(18)			24(39)

Taulukko 2. Joidenkin kahlaajalajien kerääntymiä kolmen päivän jaksoissa Vanhankaupunginlahdella v. 2016. Taulukossa esitetty kolmen päivän jaksolla suurin Purolahden ja Lammassaaren hoitoniityn aikuisten lintujen yhteissumma (suluissa aikuisten ja nuorten yhteismäärä). Töyhtöhyypän luvuissa mukana peltojen linnut.

pikkutylli tylli töyhtöhyypä liro punajalkaviklo mustaviklo suokukko

1. – 3.3							
4. – 6.3							
7. – 9.3							
10. – 12.3							
13. – 15.3							
16. – 18.3			23				
19. – 21.3							
22. – 24.3			2				
25. – 27.3			47				
28. – 30.3		2	78				
31.3 – 2.4		4	99				
3.4 – 5.4		6	141		2		
6. – 8.4		2	104		2		
9. – 11.4		2	90		3		
12. – 14.4	17	2	58		5		1
15. – 17.4	13	6	52		8		
18. – 20.4	15	5			6		
21. – 23.4	16	3	62		5		
24. – 26.4	8	1	56		6	1	
27. – 29.4	12	1		1	12	2	2
30.4 – 2.5	10			15	12	1	21
3.5 – 5.5	10		68	35	17	5	53
6. – 8.5	8			10	11		15
9. – 11.5	16	4	76(86)	217	12	16	118
12. – 14.5	7	4		70	5	23	120
15. – 17.5	10		63(74)	45	7		120
18. – 20.5	10		56(67)	20	11		1
21. – 23.5	15		70(71)	1	9		3
24. – 26.5	11	1	33(42)	2	5		
27. – 29.5	11	3	59(60)	2	8		1
30.5 – 1.6	4		52(54)		7		
2.6 – 4.6						1	
5. – 7.6	4	9			9	9	11
8. – 10.6	4			1	9(13)	20	16
11. – 13.6				1	8	4	28
14. – 16.6				7	6	4	80
17. – 19.6	10			95	4	5	87
20. – 22.6	8		53(57)	1	6(8)	9	4
23. – 25.6						3	
26. – 28.6			120	160	3		3
29.6 – 1.7	10(14)		47(56)	23	3		2
2.7 – 4.7							
5. – 7.7							
8. – 10.7			77(87)	8	(2)	1	6